

**Муниципальное общеобразовательное учреждение
Оронгойская средняя общеобразовательная
школа имени Н.Г.Балдано**

СОГЛАСОВАНО
педагогическим советом
протокол № 5 от «29» августа 2023 г

УТВЕРЖДАЮ
Директор: Цыденова Е.В.
приказ № 162 от «30» августа 2023 г

**ПОЛОЖЕНИЕ
О «КОДЕКСЕ УЧЕНИКА»**

у. Оронгой
2023 год

ПОЛОЖЕНИЕ О «КОДЕКСЕ УЧЕНИКА»

1. Общие положения

1. «Кодекс ученика» – это определенный свод постулатов, направленных на становление морально-нравственного облика обучающегося в общеобразовательном учреждении, основных принципов совместной жизнедеятельности обучающихся и других участников образовательного процесса, которых должны объединять взаимопонимание, доброжелательность, уважение друг к другу, взаимная ответственность и сотрудничество.

2. Цель «Кодекса ученика» заключается в способствовании становлению личности обучающегося, воспитании чувства общности с коллективом школы на основе общечеловеческих и национальных ценностей.

3. Задачами «Кодекса ученика» являются развитие культуры поведения и навыков общения в школьном сообществе; установление благоприятного уклада школьной жизни, комфортного для всех участников образовательного процесса, предоставление возможности для наиболее полного и глубокого усвоения учебных дисциплин, развития творческих способностей.

4. Администрация образовательной организации знакомит с «Кодексом ученика» учительский коллектив, сотрудников, обучающихся, их родителей и иных заинтересованных лиц.

5. Образовательные организации принимают на себя этические обязательства, зафиксированные в «Кодексе ученика», обучающиеся своим отношением к учебе и поведением укрепляют и поддерживают репутацию, традиции и высокий уровень культуры образовательной организации.

2. ПРАВА И ОБЯЗАННОСТИ

2.1. Ученик образовательной организации имеет право:

1. На образование, охрану жизни, благоприятные условия для учёбы.
2. Активно участвовать в жизни школы.
3. На уважительное отношение со стороны учителей, сотрудников школы, друзей и товарищей.
4. Открыто высказывать своё мнение в уважительной форме.
5. На объективное оценивание своего учебного труда, получение разъяснений по поводу полученной оценки.
6. Заниматься спортом и пропагандировать здоровый образ жизни.
7. На создание различных клубов, секций, студий и других самостоятельных объединений, если их деятельность не противоречит уставу образовательной

организации, принятым нормам морали и нравственности.

8. Представлять школу на олимпиадах, конкурсах, смотрах, соревнованиях и иных мероприятиях в соответствии со своими возможностями и умениями.

9. Участвовать в культурной жизни школы.

2.2. Ученик образовательной организации обязан:

1. Полностью использовать время, предназначенное для обучения, прилежно работать над обогащением своих знаний, систематически готовиться к занятиям, участвовать в выбранных им внеклассных и дополнительных занятиях.

2. Соблюдать и поддерживать чистоту в школе. Бережно относиться к её имуществу.

3. Уметь отвечать за свои поступки.

4. Уважать старших: учителей, родителей, людей пожилого возраста.

5. Заботиться о младших, помогать им во всем.

6. Вести здоровый образ жизни.

7. Поддерживать дружеские отношения в классе.

3. УЧЕНИКАМ ЗАПРЕЩАЕТСЯ:

1. Пользоваться сотовыми телефонами и другими электронными устройствами во время занятий в личных целях.

2. Находиться в помещениях школы в верхней одежде и в головных уборах.

3. Использовать в своей речи ненормативную лексику.

4. Пользоваться в школе предметами развлечений во время учебного процесса.

5. Обращаться к учителю в грубой форме и нарушать дисциплину на уроке.

6. Уходить самовольно из школы во время занятий без уважительной причины.

«ҺУРАГШЫН ЁҺО ЖУРАМ» ТУХАЙ ДҮРИМ

ЮРЭНХЫ ДҮРИМУҮД

1. «Һурагшын Ёһо журам» - ниигэм дотор тогтоогдоһон бэеэ зохидоор абажа ябаха дүримүүдые юрэнхы болбосоролой эмхи зургаанда һурагшын сахижа һурахада; һуралсалай ажалай ябасада хабаадахадаа, бэе бэеэ ойлгохо, һайнаар хандаха, хүндэлхэ, харюусалгатай байха болон эб нүхэсэн ажаллаха гол дүримүүдээр нэгэдүүлэгдэхэ зэргэтэй һургагдагшадай болон бусадай хамтадаа ажамидархада хэрэгтэй эхин бодолнуудай тусхай согсолбори мүн.

2. Һургагдагшын хүн боложо тодоролгодо, хүн түрэлтэнэй ба үндэһэтэнэй үнэтэ зүйлнүүд дээрэ үндэһэлэн, һургуулиингаа хамтаралтай ниитэ нэгэн байһан мэдэрэл хүмүүжүүлгэдэ туһалха гээшэ «Һурагшын Ёһо журамай» зорилго мүн.

3. Һургагдагшые хуби хүн болгон хүмүүжүүлхэ; һургуулиин ниитэ нэгэ хамтаралда зүбөөр бэеэ абажа ябаха болон харилсаха соёлыень хүгжөөхэ; һуралсалай ажалай ябасада хабаададаг бүхы талануудта таарамжатай зохистой ажабайдал тогтоохо; һуралсалай зүйлнүүдые хүсэд дүүрэнээр, гүнзэгыгөөр шудалха арга боломжо олгохо, зохёохы арга шадабаринуудые хүгжөөхэ гээшэ «Һурагшын Ёһо журамай» бодолго болоно.

4. Болбосоролой эмхи зургаанай захиргаан бүхы багшанарые, хүдэлмэрилэгшэдые, һурагшад болон тэдэнэй түрэлхидые, хэрэгтэй бусад зониие «Һурагшын Ёһо журамтай» танилсуулха уялгатай.

5. «Һурагшын Ёһо журам» дотор бэшэгдэһэн бэеэ абажа ябаха эрилтэнүүдые баримталһан уялгануудые болбосоролой эмхи зургаанууд өөр дээрээ абаха ёһотой; һуралсалдаа хандасаараа, ябадалаараа болбосоролой эмхи зургаанай заншал гуримуудые, үндэр соёл һурагшад бэхижүүлхэ ба дэмжэхэ ёһотой.

ЭРХЭНҮҮД БА УЯЛГАНУУД

БОЛБОСОРОЛОЙ ЭМХИ ЗУРГААНАЙ ҺУРАГША ИИМЭ ЭРХЭТЭЙ ГЭБЭЛ:

1. Эрдэм шудалха, ами наһанай аюулгүйе хамгаалһан, һайн оршон байдалда һураха.

2. Һургуулиингаа ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадаха.

3. Багшанарай, һургуулиин ажалшадай, нүхэдэйнгөө хүндэтэй хандасада хүртэхэ.

4. Өөрынгөө һанамжа болон эрхээ хизаарлалгүйгөөр дүүрэн, хүндэтэй хандасатайгаар хэлэхэ.

5. Нуралсалайнгаа ажал зүбөөр сэгнүүлхэ, табигдаһан сэгнэлтэ тайлбарилуулха.

6. Спортоор бэеэ хорихо ба элүүр энхэ ажабайдалай бодол дэлгэрүүлэн номнохо.

7. Болбосоролой эмхи зургаанай гол дүримдэ, бүгэдэ зоной баримталдаг нургаал ёһын хэбүүдтэ харша бэшэ ажаябуулгатай элдэб клуб, хорилгын газар, студи болон бэеэ даанги бусад нэгэдэлнүүдые зохёон байгуулха.

8. Олимпиада, урилдаан, харалга, мурьсөөнүүдтэ болон бусад хэмжээ ябуулгануудта өөрынгөө арга боломжоор ба шадалаараа нургуулиа түлөөлхэ.

9. Нургуулиин соёлой ажабайдалда (элдэб сэдэбэй үдэшэнүүд, эрдэм хаялсаанууд, тоглолтонууд, хамта олоной хэмжээ ябуулганууд болон бусад) хабаадаха.

БОЛБОСОРОЛОЙ ЭМХИ ЗУРГААНАЙ НУРАГША ИИМЭ УЯЛГАТАЙ ГЭБЭЛ:

1. Нуралсалда түсэблэгдэһэн сагаа дүүрэн хэрэглэхэ, эрдэм мэдэсээ арьбадхан баяжуулхын тула үсэд нэтэрүүгээр ажаллаха, хэшээлнүүдтээ саг үргэлжэ бэлдэхэ, өөрынгөө шэлэжэ абаһан ангиһаа гадуур болон нэмэлтэ хэшээлнүүдтээ хабаадаха.

2. Нургуули дотороо ариг сэбэр байдал баримталха болон дэмжэхэ. Эд зөөридэнь гамтайгаар хандаха.

3. Хэһэн юумэнэйнгээ түлөө харюусажа шадаха.

4. Өөрһөө аха зоние: багшанарые, эжы абаяа, наһажаал хүнүүдые хүндэлхэ.

5. Багашуудда һанаагаа зобохо, тэдээндэ үргэлжэ туһалжа байха.

6. Элүүр энхэ ажамидарха.

7. Анги соогоо эб нүхэсэлэй харилсаануудые дэмжэн баримталха.

НУРАГШАДТА ХОРИУЛТАЙ ГЭБЭЛ:

1. Хэшээлнүүдэй үедэ хубиин хэрэгээр гарай утаһа болон бусад сахим хэрэгсэлнүүдые хэрэглэхэ.

2. Гадар хубсаһаараа, малгайгаа тайлангүй нургуулиин байшан соо байха.

3. Хараалай муухай үгэнүүдые ба бэлин шэбшэг хэлэхэ.

4. Нуралсалай ажаябуулгын үедэ нургуулидаа зугаасуулгын юумэ хэрэглэжэ, һамаарха.

5. Багшадаа хэрзэгыгээр хандаха, хэшээлэй болон забһарлалай үедэ амарха журам эбдэхэ.

6. Хэшээлнүүдэй үедэ хүндэтэ шалтагаангүйгөөр өөрынгөө дураар нургуулиһаа гараха.

Цитаты и изречения:

1. **Школа – наш общий дом, объединяющий людей разных возрастов, характеров и судеб.** Нургуули – ондо ондоо наһанай, элдэб абари зантай болон хуби заяатай хүнүүдые нэгэдүүлдэг манай хамтын гэр.

2. **Честь школы складывается из личных достоинств каждого.** Нургуулиин соло хүн бүхэнэй хубиин нэрэ хүндэһөө бүридэдэг.

3. **Словом, делом, примером своей деятельности приумножай славу родной школы!** Үгөөрөө, хэрэгээрээ, өөрынгөө ажаябуулгын жэшээгээр түрэл нургуулиингаа алдар солые арьбадха!

4. **Все свои знания направляй на укрепление и процветание своей малой родины, любимой Бурятии и великой России!** Элдин тоонто нютагайнгаа, аяа хайрата Бурядайнгаа болон агууехэ Ород гүрэнэйнгөө бэхижэхэ ба һалбаран хүгжэхэ хэрэгтэ хамаг эрдэм мэдэсээ шэглүүлэ!

5. **Прежде, чем требовать внимания к себе, прояви его к окружающим людям. Помни об их интересах, нуждах, потребностях.** Намда анхарал хандуулагты гэжэ эрилтэ табиһынгаа урда тээ тойроод байһан хүнүүдтээ өөрөө анхаралаа хандуула. Тэдэнэй ашаг һонирхол, эрилтэ хангамжа болон хэрэгсээн тухайнь һанажа яба.

6. **Хочешь, чтобы тебя уважали, уважай человеческое достоинство других.** Өөрөө хүндэтэй ябахаа һанабал, бусад хүнүүдэй нэрэ хүндые сэгнэн хүндэлэ.

7. **Дорожи школьной дружбой, цени свой класс и свою школу.** Нургуулиингаа эб нүхэсэл гамна, өөрынгөө анги болон нургуулияа сэгнэжэ яба.

8. **Научись радоваться не только своим успехам, но и успехам товарищей по классу.** Ганса өөрынгөө амжалтануудта бэшэ, мүн баһа ангида хамта һурадаг нүхэдэйнгөө амжалтануудта баярлажа һура.

9. **Гордиться славою своих предков не только можно, но и должно; не уважать оной есть постыдное малодушие (А.С. Пушкин).** Өөрынгөө элинсэг хулинсагуудай алдар солоор омогорхожо гансашье болохо бэшэ, омогорхохо ёһотой; тэрэниие хүндэлхэгүй гээшэ зоригоо эшхэбтэрээр мохолго мүн (А.С. Пушкин). **Знай и гордись историей своей страны.** Гүрэн түрынгөө түүхэ мэдэ, омогорхо.

10. **Любовь и уважение к родителям, без всякого сомнения, есть чувство святое (В. Белинский).** Эхэ эсэгэдээ дуратай байха, хүндэлхэ гээшэ, ямаршые маргалтагүй, нангин мэдэрэл юм (В. Белинский). **Уважайте родителей!** Эхэ эсэгээ хүндэлэгты!

11. **Всякое настоящее образование в большей степени добывается путем самообразования (Н.А. Рубакин).** Ямаршые үнэн болбосорол ехэнхидээ өөрыгөө

болбосоролуулха аргаар олдодог. (Н.А. Рубакин). **Занимайся самообразованием!** Өөрөө өөрыгөө болбосоруула!

12. **Только осуществляя свои лучшие мечты, человечество двигается вперёд (К.А. Тимирязев).** Гансал эрхим эрмэлзэлээ бэлүүлжэ, хүн түрэлтэн урагшаа дабшана (К.А. Тимирязев).

Пословицы и поговорки:

1. **«А» үзэг эрдэмэй дээжэ, аяга сай эдээнэй дээжэ.** «А» - начало знаний, чай - начало трапезы».

2. **Ехэ юумэн багаһаа захалдаг.** Большое начинается с малого.

3. **Мориной һайниие унажа мэдэдэг, хүнэй һайниие зугаалжа мэдэдэг.** Лишь оседлав коня, узнаешь его нором, лишь поговорив с человеком, поймёшь его душу.

4. **Танилтай хүн талын шэнээн, танилгүй хүн адхын шэнээн.** Имеющий знакомых подобен степи, не имеющий таковых – пригоршне.

5. **Эртээр бодоогүй һаа – үдэрөө гээхэш. Эдиртээ һураагүй һаа – золоо гээхэш.** Не встанешь спозаранку – день потеряешь. Не познаешь в юности науки - счастье упустишь

6. **Ябаһан хүн - яһа зууха, хэбтэһэн хүн хээли алдаха.** Идущий найдёт удачу, лежащий – потеряет в весе.

7. **Һураһан – далай, һураагүй-балай.** Ученье – океан, неученье-тьма

8. **Ой модон үндэртэй-набтартай, олон зон һайтай муутай.** В лесу деревья встречаются и высокие, и низкие, среди людей встречаются и хорошие, и плохие.

9. **Золгонгүй танилтай болохогүй, зобонгүй эрдэмтэй болохогүй.** Без встречи не знакомятся, без мучений учёным не становятся.

10. **Һайн хүндэ нүхэр олон, муу хүндэ дайсан олон.** У хорошего человека много друзей, у плохого врагов много.

11. **Багшанар танда үүдэ нээнэ, саашаа таанар өөһэдөө ябанат.** Учителя вам открывают двери, дальше вы идёте сами!

12. **Эрдэм шэнжэлхэ гээшэ хадаа өөдэ гараһандал: ябаһан хүн оройдонь хүрэхэ, тогтоһон хүн һөөргөө һолжорхо.** Учить науку, словно взбираться на гору: идущий доберётся к вершине, остановившийся скатится вниз.